

De toekomst zal mooi zijn, als we dat willen

2012/01
04|01 | 2012

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Marc De Vos
Directeur Itinera Institute

De jaarwende ligt achter ons. Champagne en vuurwerk hebben geknald als nooit tevoren. En toch hangt bij velen een “parfum de crise” rond de kerstboom. De geur is onbekend en boezemt angst in. Het is niet die van een gewone conjunctuurdip, waarbij alles vanzelf weer beter wordt zodra de dip voorbij is. Het is de geur van Westers verval, die boven komt omdat het vernis van schijnbare vooruitgang – gedreven door krediet en schulden in alle vormen en maten – is gebarsten.

Velen beseffen intussen dat we de erfenis van artificiële welvaart moeten verwerken, de fundamenten voor echte welvaartscreatie moeten verstevigen en de mechanismen van welvaartsverdeling moeten bijsturen alvorens we opnieuw collectief kunnen aanknopen met echte vooruitgang. Dat zal een werk van jaren zijn, in Europa bijkomend bezwaard doordat de draaikolk van de eurocrisis, die steeds meer landen naar steeds grotere diepten meesleurt, nog moet gekeerd worden.

Sommigen vrezen dat het kalf al verdronken is en dat ons niets anders rest dan tevreden te zijn met

minder. De toekomst van onze kinderen en kleinkinderen zal minder rooskleurig zijn dan ons verleden. Niets is minder waar. De 21ste eeuw zal kansen bieden op een ongekende schaal. Denk gewoon aan de aantallen. In Azië, Zuid-Amerika en ook in Afrika zijn miljarden van armoede naar rijkdom aan het evolueren. Azië alleen telt een middenklasse van nagenoeg een miljard mensen. Dit is een consumentenmarkt zoals de wereld er nog nooit één heeft gezien: zonder meer de grootste economische opportuniteit in de geschiedenis van de mensheid. Het is vandaag al de eerste afzetmarkt voor vele Wes-

“

De toekomst van onze kinderen en kleinkinderen zal niet minder rooskleurig zijn dan ons verleden. De 21ste eeuw zal kansen bieden op een ongekende schaal.

”

terse producten, waaronder de dure luxeproducten die de nieuwe rijken zo graag willen.

Dan zijn er die andere gigantische economische kansen die we met ons beperkt tijdspectief nu al kunnen ontwarpen. Er is de geleidelijke transitie naar een post-fossiele economie, die werkelijk op

alle niveaus van het economisch weefsel transformatie brengt. Dat alleen al is een omwenteling op het niveau van wat de trein, de auto of de computer in een vorige eeuw heeft betekend, maar op een veel grotere schaal. Er zijn de 500 miljoen babyboomers in Europa, de VS en Japan. De rijkste en gezondste generatie uit de wereldgeschiedenis gaat een actief pensioen tegemoet en wordt zo een nieuwe groeimarkt voor aangepaste diensten en producten allerhande. Denk cultuur, toerisme, technologie, mobiliteit, infrastructuur en zo meer: de vergrijzing geeft lasten maar ze biedt ook lusten.

We mogen ook nog zelfbewust zijn: de vele miljoenen die het economische reveil buiten het Westen dragen, willen uiteindelijk vooral meer op het Westen lijken. Aan de oppervlakte gaat het om levensstijl en producten. Daar

onder om een samenlevingsmodel met grote politieke, economische en persoonlijke vrijheid. Het origineel zit bij ons. Als we bij de les blijven, zal het altijd beter zijn dan de kopie. We zitten niet in de risee omwille van onze principes, maar omdat we onze principes hebben verloochend. Als we terug aanknopen met de dynamiek van een correcte markteconomie, met een gezond bankwezen, met eerlijke en transparante herverdeling, met zorgzame groeigerichte investeringen, met een cultuur van werk en verantwoordelijkheid, dan is de toekomst ook aan ons.

We moeten ook beide kanten van onze crisismedaillon onderkennen. Elk nadeel is een voordeel. Als er vandaag te weinig mensen werken, dan betekent dat een reserve van meer werkers en dus meer groei. Als vandaag de verhouding tussen bijdragen en krijgen scheef zit, dan is dat een kans voor betere fiscaliteit en meer rechtvaardigheid. Als vandaag bepaalde migrantengroepen aan de zijlijn staan, dan is dat onbenut potentieel dat kan benut worden. Als vandaag de overheid obeer is, dan ligt slagvaardiger bestuur voor het grijpen. Als vandaag de sociale zekerheid vastloopt in een versleten model dan ligt precies daar de start naar betere sociale bescherming. We zouden pas echt pessimistisch moeten zijn in-

dien we dezelfde crisis zouden beleven terwijl al het huiswerk al is gemaakt. Er is gelukkig marge om beter te doen. We moeten alleen de marge benutten.

Europese project blijvend zullen tekenen. De Arabische Lente wordt vooralsnog een zomer van het Islamisme. In Iran dreigt de nucleaire escalatie.

“

We zouden pas echt pessimistisch moeten zijn indien we dezelfde crisis zouden beleven terwijl al het huiswerk al is gemaakt. Er is gelukkig marge om beter te doen. We moeten alleen de marge benutten.

”

Dat is het breedbeeld en het dieptezicht dat we indachtig mogen houden nu we met terrechte bezorgdheid het nieuwe jaar ingaan. Het goede weer is inderdaad niet voor morgen. De economie in het Westen zal nog een tijd kreunen onder de afbouw van opgebouwde schulden. Stagnatie of recessie lijken op korte termijn onafwendbaar. De financieringscrisis in pensioenen en gezondheidszorg is amper begonnen. Het moeizame proces van culturele aanpassing – in België aarzelend gestart met een bescheiden pensioenhervorming – staat nog in de kinderschoenen. Het economische mirakel in China dreigt te keren. De Verenigde Staten zullen het hele jaar in verkiezingsmodus verkeren. De Eurocrisis zal verder metastaseren alvorens een echte oplossing politiek haalbaar wordt, met littekens die het

De crisistunnel is lang. Hij zal wellicht het hele decennium beheersen. Maar we mogen er op vertrouwen dat er niet alleen licht is aan het einde van de tunnel, maar dat het klimaat er beter kan zijn dan aan het begin. De toekomst kan mooi zijn en zal ook mooi zijn, als wij daarvoor samen de gepaste verantwoordelijkheid opnemen. Maken we van het nieuwe jaar een deel van de oplossing, of een verlengstuk van het probleem? Van gezin tot regering en alles daar tussenin, is dat de boodschap voor 2012. Gelukkig nieuwjaar!

Marc De Vos

Hoofddocent UGent en directeur van het Itinera Institute
Twitter @devosmarc

Voor duurzame economische groei en sociale bescherming.